

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

СУЧАСНІ ФІЛОЛОГІЧНІ І МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

II Міжнародної науково-практичної
конференції для науковців, викладачів,
учителів, здобувачів вищої освіти

20 квітня 2023 року

<i>Мішкурова Ірина, Жукова Анна</i> Особливості формування лідерської компетенції у курсантів військових закладів освіти та здобувачів освіти цивільних закладів освіти на заняттях з іноземної мови.....	127
<i>Пивовар Юлія</i> Sprache als Schlüssel zur Integration der ukrainischen Flüchtlingskinder an Berner Schulen.....	129
<i>Риженко Марина, Анісенко Олена</i> Teaching English to Students of the Philological Department.....	132
<i>Руда Наталія, Жукова Катерина</i> Проблеми навчання синтаксису при вивченні граматики китайської мови....	134
<i>Ситнікова Валентина</i> Оцінювання рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в умовах дистанційного навчання.....	136
<i>Скразловська Ірина, Алібекіроглу Сертан</i> Значущість навчальної дисципліни «Міжкультурна комунікація» для професійної підготовки філологів-сходознавців.....	139
<i>Тучина Наталія, Красовицька Лада</i> Удосконалення практичної підготовки майбутніх вчителів англійської мови.....	143
<i>Українська Ольга</i> Навчання майбутніх викладачів англійської та французької мов адаптування автентичних текстів для контролю читання.....	146
<i>Холодняк Олена, Васильєва Марина</i> Methods of Analysis in Formation of Foreign Language Communicative Competence of Applicants of the First (Bachelor's) Level of Higher Education..	148
<i>Чехратова Олена</i> The Role of Artificial Intelligence in Language Learning.....	151
<i>Чухно Олена, Шумакова Ольга</i> Принципи розвитку емоційного інтелекту учнів основної школи під час навчання діалогічного мовлення.....	153

б) правильно будувати свою мову (письмову та усну) відповідно до норм китайської літературної мови.

У методиці навчання синтаксису китайської мови існують такі класичні прийоми, що включають роботу, як з аналізу синтаксичних явищ, так і з їх вживання в мові студентів. Серед них слід виділити наступні: відмежування одних синтаксичних структур від інших, визначення структури даної синтаксичної одиниці, знаходження в реченнях тих чи інших структурних частин, складання схем речень, складання речень за схемами, складання речень зазначеної структури, повний або частковий синтаксичний розбір словосполучень та речень різних структур, диктанти, підбір співвідносних конструкцій, трансформація речень, встановлення смислових відносин між частинами складного речення, пунктуаційний розбір, інтонування речень, складання власних висловлювань, переклад речень.

Не менш важливим є можливість глибше засвоїти розділи, присвячені складнопідрядному та складносурядному реченню, систематично повторюючи пройдений матеріал. Цей аспект пов'язаний з великою кількістю помилок, які допускаються студентами при граматичному розборі речень, що пов'язано з невмінням правильно вичленувати предикативні одиниці, що входять до складу складного речення, з невмінням виділяти рівні членування в багатокomпонентних конструкціях. Синтаксис складного речення є недостатньо вивченою областю граматики китайської мови, проте широко вживається у науковій та художній літературі, а також у мовленні. Відповідно студенти повинні набути навичок розпізнавання, розбору, аналізу та побудови речень даного типу.

З усього сказаного вище можемо дійти висновку, що для якісної підготовки студентів-філологів за спеціальністю «Китайська філологія» викладанню синтаксису китайської мови слід приділяти особливу увагу у межах вивчення як практичної, і теоретичної граматики. Отже, на даний момент необхідними є розробка та застосування нових прийомів у викладанні такого розділу граматики китайської мови як синтаксис.

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTI АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Валентина СИТНІКОВА

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
Україна

Дистанційне навчання (ДН), що визначається як «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» (Положення про дистанційне

навчання, 2013), є одним із провідних світових засобів організації освітнього процесу. ДН характеризується систематичністю та безперервністю, наочністю, доступністю джерел інформації, гнучкістю, індивідуалізацією навчання, наявністю постійної комунікації між викладачем і здобувачем, і потребує спеціально розроблених навчальних матеріалів, ефективних методик викладання та належного матеріально-технічного забезпечення.

У надскладних умовах сьогодення, в яких опинилися ЗВО м. Харкова, дистанційні технології навчання набувають особливої актуальності і виявляються єдиним можливим засобом здійснення освітнього процесу як синхронно, у режимі реального часу, так і асинхронно, шляхом заочного спілкування і надання навчальних матеріалів через електронні засоби передачі інформації. Від викладача ДН вимагає універсальної підготовки, а саме: психологічної готовності працювати в нових умовах, професійної майстерності, опанування сучасних ІКТ, розробки та апробації власних матеріалів. Для студента ДН – це один із варіантів самоосвіти, саморозвитку, набуття навичок роботи з онлайн-ресурсами із подальшим їх використанням у професійній діяльності, вміння планувати власний час і можливість отримувати освіту, незважаючи на будь-які умови життя.

Навчання іноземних мов (ІМ) онлайн є певним викликом для учасників освітнього процесу, адже специфіка їх викладання полягає як у формуванні мовних (навчання фонетики, граматики, лексики), так і мовленнєвих (аудіювання, читання, говоріння, письмо) компетентностей, що ускладнює перенесення навчання ІМ у дистанційний формат. У той же час дистанційні освітні технології є ефективним інструментом мотивації та стимулювання студентів під час змішаного навчання та характеризуються легкістю і доступністю в управлінні та моніторингу їх досягнень.

Серед мовних компетентностей здобувачів нашу увагу привертає саме формування *граматичної компетентності* (ГК) як невід'ємної складової частини підготовки майбутніх учителів англійської мови і філологів. ГК визначають як здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, що базується на складній і динамічній взаємодії її основних компонентів – граматичних навичок, граматичних знань та граматичної усвідомленості.

Грамматичні знання формуються за допомогою навчальних матеріалів, відібраних за суто методичними критеріями – нормативності, вживаності, відповідності потребам спілкування, і організованих циклічно й концентрично з можливістю подальшої систематизації і повторення. Найважливішим компонентом ГК здобувача є *граматичні навички*, рецептивна і репродуктивна, які формуються поетапно, характеризуються автоматизованістю, гнучкістю і стійкістю (Ніколаєва, 2013, сс. 239–240). *Грамматична усвідомленість* пов'язана зі здатністю мовця розпізнавати граматичні структури (ГС) та аналізувати особливості їхнього утворення і функціонування, а також

оцінювати процеси формування власної іншомовної комунікативної компетентності.

Контроль рівня сформованості ГК має відповідати умовам навчання. Отже, в умовах ДН вимоги щодо здійснення контролю мають бути змінено суголосно ситуації. Процес оцінювання здобувачів має бути прозорим, достовірним, конструктивним, узгодженим із навчальними цілями, своєчасним, синхронізованим із темпом навчання, має давати змогу швидко реагувати на коригування, інформувати викладача та здобувача про конкретні результати навчання (Касаткіна, 2011, сс. 52–55).

З усіх компонентів ГК контролю підлягають рівень сформованості граматичних навичок та усвідомленість здобувачами їх функціонування в усному та писемному мовленні. Граматичні знання в даному випадку піддаються контролю опосередковано. Для перевірки рецептивних граматичних навичок основним критерієм є точність розуміння ГС, ступінь правильності співвіднесення граматичної форми зі змістом, а для репродуктивних – правильність вибору ГС відповідно до ситуації мовлення, її оформлення згідно з нормами мови та її реалізацію усно чи на письмі.

Досить поширеною формою контролю рівня сформованості англomовної ГК в умовах ДН є тестові завдання закритої форми, які дозволяють швидко та ефективно перевірити рівень засвоєння матеріалу та автоматично конструювати статистичні дані з успішності за підсумками аналізу отриманих відповідей. Серед них можна виділити такі типи: *multiple choice, error correction, true/false, matching/ordering, fill in the blank, transformation, replacement*. Добираючи матеріали для тестових завдань, викладач повинен урахувувати обсяг, інтенсивність, рівень складності завдань, їх структурованість та різноманітність. Серед переваг тестів над іншими формами контролю ГК виділяють можливість одночасного залучення великої кількості студентів до перевірки якості знань за досить обмежений час, об'єктивність оцінки, незалежність результатів тестування, наявність самоконтролю з боку здобувача і постійного зворотного зв'язку між здобувачем і викладачем. Недоліками подібних тестів вважаємо такі аспекти: ймовірність випадкового вибору правильної або неправильної відповіді, необхідність складання тестових варіантів, відсутність спрямованості на формування мовленнєвих компетентностей.

Серед онлайн-платформ для оцінювання рівня сформованості ГК здобувачів в умовах ДН було використано такі освітні ресурси: *Classmarker, Google Classroom, Kahoot, LearningApps, Online Test Pad, Testmoz*. Дані сервіси мають багато спільних характеристик, а саме: 1) надають безкоштовний доступ, 2) потребують реєстрації викладача і студента, 3) представлені кількома мовами, українською включно, 4) підходять для будь-якого рівня володіння мовою, 5) дозволяють створити свої тести або використовувати уже наявні, 6) уможливають використання графіки, малюнків, аудіо та відеофайлів, 7) варіанти і результати тестів зберігаються у профілі викладача і можуть бути роздруковані за необхідності. Серед незначних відмінностей можна виділити

наступне: *LearningApps* більше підходять для систематизації та узагальнення знань, ніж для контролю та оцінювання; *Testmoz* та *Classmarker* мають обмежену кількість безкоштовних тестів, розширені функції цих ресурсів платні. Для успішного проведення тестового контролю онлайн обов'язковим є дотримання технічних умов налаштування тесту (пояснення мети, алгоритму виконання та оформлення відповіді, визначення часу на виконання, коректне формулювання завдань і відповідей, налаштування системи оцінювання) і створення комфортного психологічного клімату під час заняття.

Отже, пошук ефективних форм організації контролю знань, які є одними з основних показників якості освіти, націлений на оптимізацію оцінювання здобувачів за допомогою різних видів тестових завдань на онлайн-платформах. Він сприяє вдосконаленню системи підготовки майбутніх учителів і філологів і допомагає, на нашу думку, отримати об'єктивну інформацію щодо рівня сформованості мовних компетентностей здобувачів в умовах ДН, яке виступає єдиним можливим способом організації освітнього процесу в ЗВО м. Харкова в умовах російської агресії.

Список використаних джерел

Касаткіна, О. В. (2011). До питання розвитку граматичної компетентності студентів на заняттях іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету*, (59), 52–55.

Ніколаєва С. Ю. (ред.). (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Київ: Ленвіт.

7 сервісів для створення навчальних тестів та завдань онлайн. (2020). Вилучено з <https://buki.com.ua/news/7-servisiv-dlya-stvorenniya-navchalnykh-testiv-ta-zavdan-onlayn/#mastertest>

Положення про дистанційне навчання (Наказ МОН України), № 466. (2013). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

ЗНАЧУЩІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ» ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ-СХОДОЗНАВЦІВ

Ірина СКРАЗЛОВСЬКА

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
Україна

Сертан АЛІБЕКІРОГЛУ

Газіантепський університет, Туреччина

Сучасний світ стрімко глобалізується, що веде до поступового формування єдиної світової мультикультури, але це питання не одного десятиліття й навіть століття. Суспільно-історичні процеси новітнього часу призводять до розширення політичних, економічних, наукових і культурних контактів між різними народами. Як зауважує В.Ф. Загороднова, актуальним питанням сьогодення є «пошуки основи для розбудови відкритого полікультурного